

Tien varrelta.

C. W. Leadbeaterin asia. Viime vuoden alussa Teosofisen Seuran amerikkalaisen osaston hallinto valitti presidenttivainajalle, että Mr. C. W. Leadbeater luentomatallaan Amerikassa oli tehnyt itsensä syyppääksi jonkunmoiseen siveysrikokseen antamalla epäsiiveellisiä neuvoja parissa yksityistapauksessa; ja vaati samalla, että syytetty oli tämän johdosta Seurasta erotettava. Koska Mr. Leadbeater oli brittiläisen osaston jäsen, määräsi eversti Olcott, että asia tutkittaisiin tämän osaston hallinnossa, kun hän itse ja myös Mr. Leadbeater saapuisivat Englantiin toukokuussa (1906). Hallinnon kokouksessa Mr. Leadbeater heti pyysi Seurasta eron, tunnustaen itsensä syylliseksi, mutta selittäen samalla, että hän antaessaan mainitut opetukset oli ollut vakuutettu niiden oikeudesta. Hallinnon pyynnöstä presidentti suostui erohakemukseen, ja Teosofinen Seura oli täten menettänyt yhden etevimmistä jäsenistään.

Annie Besantin kanta. Kun H. S. Olcott nimitti Annie Besantin seuraajakseen ja Annie Besant kirjotti huomiota herättävän kirjoituksensa Teosofisen Seuran perustasta, rupesivat Amerikan ja Englannin johtavat teosofit pelkäämään, että Annie Besant, tultuaan presidentiksi, päästäisi Mr. Leadbeaterin takaisin Seuraan. Tämän johdosta Annie Besant kirjottaa toukokuun *Theosophist*issa: „Mr. Leadbeater on ystäväni ja minä pidän häntä hyvänä ihmisenä, joka on langennut kauheaan erehdykseen, enkä pahana ihmisenä; mutta en tahtoisi uhrata Seuraa hänen tähtensä, eikä hän itse suinkaan toivoisi minun sitä tekevän. Jos hän voisi nähdä erehdyksensä ja tunnustaa sen julkisesti, silloin päästäisin hänet – melkoisen ajan kuluttua, sanokaamme kaksi vuotta tunnustuksen jälkeen ja suuren enemmistön sitä vaatiessa yleisessä Seuran äänestyksessä – takaisin Seuraan, jos olisin presidentti. En muuten. Ymmärtääkseni olisi hänen takaisin ottonsa, ilman semmoista äänestystä väärin tehty Seuraa kohtaan, ¹⁾ ja jos jäsenellä on mielipide, joka on vahingollinen sen maan kansalle, jossa hän asuu, on parempi, että hän jättää Seuran kuin että hän omituisella mielipiteellään herättää vihaa Seuraa kohtaan. Mr. Leadbeater osotti hyväksyvänsä tämän näkökannan, koska hän jätti eronhakemuksensa, *ennenkuin hänelle oli pantu pakkoa*“. (Ohimennen olkoon mainittu, että Mr. Leadbeater itse kirjeessä *Theosophical Review*ille selittää, että hän ei aio uudelleen hakea Seuran jäseneksi.)

¹⁾ Uskallan tässä huomauttaa, että Teosofinen Seura ei suinkaan kokonaisuudessaan ole vaatinut Mr. Leadbeaterin erottamista. Ehkä moni jäsen minun kanssani ajattelee, että amerikkalainen ja brittiläinen osasto menettelivät kiittämättömästi Mr. Leadbeateria kohtaan.

Miksi Annie Besant kirjotti artikkelinsa „Teosofisen Seuran perusta?“ Tähän kysymykseen Annie Besant itse vastaa toukokuun *Theosophist*'issa seuraavalla tavalla:

„Muutamat kirjottavat minulle valittaen, että artikkelini „Teosofisen Seuran perusta“ on tarkotettu Mr. Leadbeaterin takaisinoton puolustukseksi. Tietääkseni Mr. Leadbeater ei pyri Seuraan takaisin enkä minä ajatellut häntä kirjottaessani; sehän onkin selvää, koska hän itse otti eronsa eikä tullut erotetuksi. Mutta minä olin jo jonkun aikaa tuntenut sellaisen kirjotuksen tarpeellisuuden ja tiesin ettei kukaan muu sitä kirjottaisi. Ja kun tiesin tulevani presidentinehdokkaaksi, arvelin, ettei olisi kunniallista antaa Seuran äänestää tuntematta minun mielipiteitäni. Päällekirjotus oli sama kuin eräässä Mr. Jinarâjadâsan artikkelissa ²⁾, jossa esitettyjen mielipiteiden vuoksi hänet oli karkotettu, ja minä tahdoin vaatia saman tuomion itselleni tai sitten näyttää, että toinen jäsen saattoi turvallisesti sanoa saman, jonka vuoksi toinen karkotettiin. Minä vielä toistin yhden niistä lauseista, jotka olivat olleet yhtenä syytöksenä häntä vastaan. Hänen karkotuksensa ja sitä seuraavat tapahtumat olivat artikkelini aiheena. Mitä Mr. Jinarâjadâsaan tulee, pyysin minä everstiä peruuttamaan päätöksensä sillä perustuksella, että hän oli saanut väärän tiedon tosiasioista ja erehtynyt menettelytavassaan: kun todistukset esitettiin hänelle, oli hän hyvin pahoillaan siitä vääryydestä, jonka hän tietämättään oli tehnyt. Olinko oikeassa vai ei tätä pyytäessäni, sen saa T. S. tietää, kun Pääneuvosto on kokoontunut huhtik. 4 p:nä; minun ei sovi tässä ilmottaa annettuja ääniä. ³⁾ Minä olen yksin vastuunalainen tämän kysymyksen nostamisesta, näin vapauden olevan vaarassa ja sen vanhana puolustajana aloitin nytkin taistelun. Minulla ei ole mitään kaduttavaa, vaikka tekoni panisi alttiiksi kaikki amerikkalaiset äänet.

Kirjotukseni takana on kuitenkin muutakin kuin tämä yksi tapaus. Kun oli päästy Mr. Jinarâjadâsasta, alkoi muitten vainoominen; amerikkalainen toimeenpaneva valiokunta uhkasi peruuttaa jokaisen paikallisyhdistyksen lupakirjan, joka vaan olisi tekemisissä erotetun jäsenen kanssa: Pääneuvosto on minun vaatimuksestani selittänyt, että se ei ole amerikkalaisen osaston vallassa. Yksityisiä jäseniä ahdistettiin; eräs yli 60 vuoden vanha rouva, joka kauan oli työskennellyt Chicagon yhdistyksessä, erotettiin siitä komiteasta, missä hän oli toiminut, koska hän ei ollut sopusoinnussa enemmistön hengen kanssa; eikä hän ollut ainoa tällä tavalla „poisperattu“; 30:ltä yhdistyksen jäseneltä tiedusteltiin heidän mielipiteitään ja heidät

²⁾ Mr. Jinarâjadâsa on ceylonilainen teosofi, joka on ollut luentomatkoilla Amerikassa ja viime vuonna otti siellä julkisesti puolustaakseen Leadbeateria.

Toim.

³⁾ Päätös peruutettiin 16 äänellä kahta vastaan ja neuvosto kieltäytyi uudestaan käsittelemästä asiaa 17 äänellä yhtä vastaan. Selityksiä ei kaivata. Kuitenkin tämä suuri vääryys oli saanut olla muistutuksesta, kunnes minä sen tein.

uhattiin karkottaa, jos kieltäytyisivät vastaamasta inkvisitsioni-kysymyksiin; he ovat yksityisiä eivätkä julkisia jäseniä ja heidän juttunsa ei ole vielä lopussa. Erästä paikallisyhdistyksen esimiestä syytti julkinen luennonpitäjä useammista pahoista teoista; kun hänen yhdistyksensä piti hänen puoltaan, levitettiin syytöksiä rahapetoksista ja hänen täytyi vedota oikeuden apuun pelastaakseen luottonsa. Mr. Pahdit, intialainen yhdistysten tarkastaja, jolla oli suosituskirjeitä tšekäläisistä korkeimmista yliopistoista, eversti Olcottilta, intialaisen osaston ylisihteeriltä ja minulta, sai osakseen Mr. Fullertonin ¹⁾ epäsuosion sen kautta, että hän, niinkuin luonnollista, kieltäytyi muukalaisena käymästä kummallekaan puolelle amerikkalaisessa kiistassa, ja nyt hän ei voi luennoida yhdistyksissä, sillä sihteeri kirjottavat, etteivät uskalla häntä kutsua, jottei heidän yhdistyksiään lakkautettaisi. Minulla on asiakirjoja, jotka näyttävät tosiksi ylläolevat asiat, ja on myöskin viralliselta taholta tulleita voitonriemuisia kirjeitä. Hillitäkseni sitä *henkeä*, joka oli saanut aikaan tämän asiain tilan kirjoitin artikkelini ja se on jo vähäsen vaikuttanut. Tärkeintä on *henki*, ja vihan ja vainon henki on hävitävä T. S:n paljon nopeammin kuin muutamien pahaluontoisten – jos sellaisia on – jäsenyys. Minä seison mieluummin sen Suuren rinnalla, jota juutalaisten viisas yhteiskunta ei hyväksynyt, sentähden että Hän oli „publikaanien ja syntisten ystävä“, kuin sen fariseuksen rinnalla, joka kiitti Jumalaa siitä, että hän ei ollut niinkuin muut ihmiset, syntiset.“

Teosofisen Seuran säännöt ja erottamisoikeus. Saman huomautuksen Teosofisen Seuran sääntöjen vaillinaisuudesta, mikäli koskee presidentin oikeutta erottaa jäsen Seurasta, jonka huomautuksen me teimme Omantunnon viime numerossa (kts. Tien varrelta), on Annie Besantkin tehnyt *Theosophistin* toukokuun numerossa, jossa hän kirjottaa: „Mr. Jinarâjadâsan karkottaminen veti huomioni siihen vaaralliseen sääntöön, joka jätti karkottamisoikeuden yksinomaan presidentin käsiin. Varhemmissa säännöissä oli määrätty muutamia ymmärrettäviä periaatteita, ja ne periaatteet, jotka mainitaan XIII pykälässä sen v. 1890 korjatussa muodossa voisivat jälleen saada sijansa Seuran säännöissä herättämättä suurempaa vastarintaa; niissä osotetut henkilöt eivät tunnusta veljeyttä elämässään ja voidaan sentähden karkottaa (vrt. kirj. Teosofisen Seuran perusta“); T. S:lla oli silloin määrätty „siveyslakikirjansa“; sen poistaminen v. 1896 asetti jokaisen meistä presidentin mielivallan alaiseksi. Päähallinto sai aikaan muutoksen minulle tuntemattomista syistä.“

Annie Besantin matkat. Tuleva presidenttimme on nykyään Euroopassa. Helluntain aikana hän toimi puheenjohtajana Münchenin europalaisessa kongressissa, heinäkuussa hän ottaa osaa brittiläisen seksionin vuosikokoukseen

¹⁾ Amerikkalaisen osaston ylisihteeri.

Lontoossa ja lokakuussa hän saapuu Skandinaviaan viipyäkseen viikon ajan Tukholmassa.

Uusi voitto yliaistilliselle tutkimukselle. Tunnettu italialainen neurologian (hermotieteen) professori Enrico Morselli Genovassa on nyt tunnustanut uskovansa spiritismin fyysillistenkin ilmiöiden todellisuuteen, joista korkein ja kehittynein on n. k. täydellinen aineellistuminen (haamun esiintyminen). Hän ei katso ilmiöiden todistavan vainajain myötavaikutusta – joka harvoin tapahtuukin salatieteellisten tiedonantojen mukaan –, mutta hän on vakuutettu yliaistillisten voimain olemassaolosta. Tutkittuaan vuosikausia spiritismin älyllisiä ilmiöitä on hän nyt kääntynyt uskomaan fyysillisiäkin ilmiöitä, kokeiltuaan äskettäin italialaisen fysikalisen mediumin Eusapia Paladinon kanssa. Tämä „sivistymätön nainen“ on viime vuosikymmenenä tullut sangen kuuluisaksi ja saanut monen oppineen uskomaan ilmiöiden todenperäisyyteen, kuten professori Cesare Lombrosen, prof. Camille Flammarionin, eversti Rochas d Aiglunin, prof. Pio Foán, prof. Charles Richetn, toht. Ochorowiczin, prof. Schiapparellin y. m.

„Suuri on totuus ja voittoa“. Ihmeellinen ajan merkki. Englannin tunnetuimpia spiritistejä on arkkirovasti (archdeacon) T. Colley. Lokakuun 6 p:nä v. 1905 piti hän merkillisen esitelmän Weymouthissa, jossa hän kertoi muutamista harvinaisen mieltäkiinnittävästä ja vakuuttavista kokemuksistaan spiritististen aineellistumien alalla. Esitelmä herätti tavatonta huomiota ja rovasti Colley oli itse niin vakuutettu kokemustensa todellisuudesta, että hän sitoutui maksamaan tuhat puntaa (25,000 mkaa) tunnetulle silmäkääntäjälle, Mr. Maskelynelle, jos tämä „millä tavalla, milloin ja missä tahansa silmäkääntötempuillaan“ voisi matkia niitä ilmiöitä, joita rovasti oli nähnyt. Mr. Maskelyne, joka Suomessa käyneen herra Faustinuksen tavalla on valinnut elinkeinokseen „paljastaa“ spiritistisiä ilmiöitä, vastasi ensin pilkallisesti rovasti Colleyn vaatimukseen, mutta otti lopulta todistaakseen yhden ihmeellisen materialisatsioni-ilmiön valheellisuuden. Lokakuun 8 p:nä 1906 Mr. Maskelyne antoi paljastus-istuntonsa St. George's Hallissa Lontoossa. Mielestään onnistuneen istuntonsa johdosta Mr. Maskelyne sitten vaati rovastin maksamaan vetosumman ja haastoi hänet oikeuteen, kun hän ei maksanut. Mutta rovasti Colley selitti, että Mr. Maskelyne ei suinkaan osannut häntä vakuuttaa, koska hän heti oli nähnyt Mr. M:n käyttämät temput, ja antoi puolestaan vastahaasteen Mr. Maskelynelle. Tämä yhtä harvinainen kuin huomiota herättävä oikeusjuttu oli esillä viime huhtikuun 24 p:nä ja seuraavina päivinä. Rovasti Colleyn puolustukseksi esiintyi oikeudessa vanha tohtori A. R. Wallace, Darwinin kuuluisa työtoveri, ja teki kaikkiin läsnäolijoihin syvän vaikutuksen kertoessaan omista samankaltaisista kokemuksistaan. Juryn päätös oli, ettei se katsonut Mr. Maskelyneä vetosummaa ansainneeksi. Ja koska M. muutamassa painetussa kirjoituksessa, jota hänen istunnoissaan jaettiin kuulijoille, oli

valheellisesti panetellut rovasti Colleyta, tuomittiin hän maksamaan 75 punnan (1900 mk:n) sakko.

Aikomuksemme on jossain tulevassa Omantunnon numerossa julkaista otteita rovasti Colleyn esitelmästä.

Omatunto 1907, N:o 6, Helsingissä, kesäkuun 15 p:nä 1907, s. 166-168.